

सिद्धिचामन

ગુજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય

| મહારત્ના કાંપીગણ્ટ વિભાગ |

અનુક્રમાંક ૨૪૮૫૬
વે. ૫૫૫૫૫ નિ.સ.ન ૧-૦-૦

ગ્રંથનામ વે. ૫૫૫૫૫

વર્ગિક ૬-૨-૬

(સર્વ હક્ક સ્વાધીન)

છપાવી પ્રસિદ્ધ કરનાર

શ્રી. નરોત્તમદાસ સંપત

૪૦ મહેતા બ્લોકસ્ટ, પ્લોટ નં. ૪૭૨ C

ખાલસા કોલેજ સામે, કીંગ્સ સરકલ, માટુંગા, મુંબઈ.
આ પુસ્તક ઉપરને ઠેકાણે તથા જાણીતા પુકસેલસને
ત્યાંથી મળશે.

૧૨/૧૧/૨૦૨૦ પ્રિન્ટરી, ફોટા, મુંબઈ

॥ ॐ ॥

વેણુનાદ

લેખક
કૃષ્ણ જામન.

સંવત ૨૦૦૦
શ્રાવણ વદ ૮
(ગોકુળ અષ્ટમી)

મૂલ્ય
રૂ. ૧-૦-૦

૧-૧૩

૨૪૮૨૬

અભિપ્રાય
—સંમેલવાદે—
ગુજરાતી કૌપીયાર્થ-સંગ્રહ

આ પદ્ય-સંગ્રહ વાંચતા લખકની સંસ્કારિતા

આસ્તિકતા અને રસિકતાની પ્રતીતિ થાય છે. દરેક પદ્યોમાં સાચી કવિતાનો રણુકાર છે. અકાળે જીવન સંકલાપ ન ગયું હોત તો બાળશ્રી કૃષ્ણગુણમન પાસેથી, કવિતા-પ્રવૃત્તિમાં યોગ્ય માર્ગ દર્શન મળ્યે, મોટી આશા રાખી શકાત.

સેન્ટ ઝેવિયર્સ કોલેજ
તા. ૨૬-૬-૪૪

પ્રો. ગૌરીપ્રસાદ ચુ. ઝાલા,
એમ. એ.

કાવ્યોની અનુક્રમણિકા પ્રાર્થના

૧	વેણુનાદ	૨૪	ન્યાય
૨	ખંસી ખજવૈયો	૨૫	મન પંખી
૩	રસ જયોત	૨૬	શોધું ક્યાં ?
૪	કર્મને પંથે	૨૭	પ્રાર્થા કે પુરુષાર્થ ?
૫	હૂર-હૂર-હૂર-	૨૮	આપની યાદી
૬	મૃગજળ માયા	૨૯	વિયતને !
૭	શોધી છે	૩૦	ભૂલવું મૂલ્ય
૮	કુસ્તરતન...	૩૧	દિવાળી
૯	વસંત	૩૨	મું લામું ?
૧૦	વર્ષા	૩૩	માયા
૧૧	પૂજન	૩૪	એકલા જીવું
૧૨	માંધી મદુસી	૩૫	જીવતાં કોઈ ન હારે
૧૩	મુંજન	૩૬	અંતરે દ્રષ્ટિ ખોલ
૧૪	ઉપા	૩૭	જીવન સંગ્રામ
૧૫	ઇરાની સકાય	૩૮	પેલે પાર
૧૬	સરવર તીરે	૩૯	છે કે નહિ ?
૧૭	દિવ્ય પ્રેમ	૪૦	માત્રીની માયા
૧૮	પ્રભુની પ્રતિમા	૪૧	જીવન નૈયા
૧૯	પ્રભુને	૪૨	કોને માટે ?
૨૦	માફ મંદિર	૪૩	આરોગ્ય
૨૧	માનવીને	૪૪	હારીની વેદના
૨૨	જીવન	૪૫	ઝાઝ કોણ ?
૨૩	આશ નિરાશા	૪૬	વસમી વિદાય

પ્રેમના બંધન.

**ઓલ ઇન્ડિયા રેડીયોના મુખ્યના ઓર્ડકાસ્ટીંગ
સ્ટેશન પરથી રેડીયો ઉપર ઓડકાસ્ટ થયેલ
શ્રી કૃષ્ણ જામનની અન્ય કૃતિઓ.**

ઓલ ઇન્ડિયા રેડીયોના મુખ્યના ઓર્ડકાસ્ટીંગ			
સ્ટેશન પરથી રેડીયો ઉપર ઓડકાસ્ટ થયેલ			
શ્રી કૃષ્ણ જામનની અન્ય કૃતિઓ.			
ઓલ ઇન્ડિયા રેડીયોના મુખ્યના ઓર્ડકાસ્ટીંગ			
૧	રેલવે ગાર્ડ	...	૧૬-૧૧-૩૬
૨	ખાંચ મૂખી	...	૧૦-૧-૩૭
૩	દિવાની દોલત	...	૧૬-૬-૩૭
૪	આહુતિ	...	૧૦-૧૦-૩૭
૫	વણુ નોતર્યા મહેમાન	...	૧૩-૧૧-૩૭
૬	રાણા પ્રતાપ	...	૬-૨-૩૮
૭	રૂપાના રમકડાં	...	૨૨-૮-૩૮
૮	ભંગી વાલ્મિકી	...	૩-૪-૩૯
૯	નરસિંહ મહેતા	...	૧૧-૪-૩૯
૧૦	સાક્ષરતા પ્રચાર	...	૨૪-૮-૩૯
૧૧	માટીની માયા	...	૧૦-૪-૪૦
૧૨	તમારે માટે	...	૨૫-૭-૪૦
૧૩	વિજય ધ્વજ	...	૫-૧૧-૪૦
૧૪	શ્રાવણી સોમવાર	...	૮-૮-૪૧
૧૫	યોગીની એકાદશી	...	૨-૧૨-૪૧
૧૬	શંકુ વધ	...	૩૧-૩-૪૨
૧૭	પોતાના-તે-પોતાના	...	૭-૭-૪૨

આ પુસ્તકમાંના કાન્યોનો ઉપયોગ, પ્રકાશકની પરવાનગી
સિવાય, રેડીયો, રેકોર્ડીંગ, નાટક કે ફીલ્મમાં કેમકે કરવો નહિ.

પ્રાર્થના

કર તું નંદનવન જીવનને,
 તન, મન, ધન, જીવન અર્પણથી,
 વિભુને વંદન ચંદન અર્પિ,
 પાવન થા એ દરશનથી.
 ઓજસ અંતરના અંબરમાં,
 અંજર અમર બની પથરાયા,
 જ્યોતિર્ધર, ના ક્ષર, અક્ષર એ,
 સચરાચરમાં પ્રસરી છાયા.
 ઇત્સા જે એકજ, કરી અરજથી,
 પંકજ જયમ અજ રજને વધાવે,
 નમીને તજ તજ રજે રજ મમતા,
 સમજ સમજ મન ભજતું ભાવે.
 ઓજ હુંકારનો વિકારનો ભારી,
 સંસાર મંહિ સહુ સાર વિનાનું,
 રથ આધારન ધાર વિચારી,
 વિસાર એ ભાર, તરીપાર જવાનું.
 ડીંગ ડીંગ ડીંગ ત્યાં ડમરૂ વાગે,
 આતમ સુણી જાગે જાગે,
 ગર્વ અને મત્સર ત્યાગે,
 પરમ ધામે પહોંચે વિરાગે.

॥ ૐ ॥

શ્રી કૃષ્ણ ન

અંજલી આપનાર:-

પ્રામજી જ. ડાસા.

હૃદય ગયું કમલ મૃત્યુ તણે બિછાને,
ત્યાં સૌ જશે, જગત તો ભ્રમ છાંયડું છે;
આ પ્રેમ શો! રૂદન શું! દુઃખ દાહ શાને?
તું કોણ? તે સમજ આપ! જરા ઉભો રહે.

“કલાપિ”

જગતની ઘટમાળ એમજ ચાલ્યા કરે છે. એ સનાતન પ્રવાહને રોકવા કોણ સમર્થ થયું છે? એ સનાતન પ્રવાહમાં પિતાનો કાષ્ઠ આશાદિપક યુગાદ ગયો હોય, માતાનો કાષ્ઠ લાડકવાયો તણાઈ ગયો હોય, ભાઈનો સ્નેહભર્યો બંધુ, બહેનીનો વીરો અને કો સ્નેહિતું વિરામસ્થાન એ કાળપ્રવાહમાં ધસડાઈ ગયું હોય તો જગત કહે છે,

“ભાઈ! આવ્યું એ તો જવા માટે. જંવી પ્રભુ ખરજી.”

એ ત્ય જાણ્યા છતાંયે ‘આ પ્રેમ શો! રૂદન શું! દુઃખદાહ શાને? હૃદય કેમ પ્રેમથી ઉભરાતું હશે? નયનના નીર કેમ ખૂટતાં નહિં હોય? એ સ્મૃતિ યાદ

કુપાયુજ્ઞ મન

જન્મ
૧૯૨૮
૧૯૨૮

અવધાન
૧૯૦૦
૧૯૦૦

આવતાં વિરહનો દુઃખદાહ કેમ જમતો હશે ?' જવાબ એટલેજ કે એના વ્યક્તિત્વમાં કેક હતું જેણે સર્વને પ્રેમદોરે બાંધી લીધા.

ભાઈ કૃષ્ણદાસને વડિલો 'કિસન' કહી બોલાવતા અને અમે 'કિસનભાઈ' કહેતા ત્યારે એ કહેતા "હું તો કૃષ્ણનોદાસ છું. કિસન તો સાકાર સ્વરૂપધારી પરમેશ્વર હતા."

આટલી ન્હાની વય છતાં એમનામાં અધ્યાત્મ જ્ઞાનનો ભંડાર ભર્યો હતો. રેડીયો ઉપર એમના નાટકો ભજવાતાં એમાં 'શુદ્રકવધ' વાલ્મિકિ ઇત્યાદિમાં એમણે રામાયણ અને મહાભારત જેવાં પૌરાણીક ગ્રંથોના સુક્ષ્મ અભ્યાસનું અવલોકન દાખવ્યું છે. એ ઉપરાંત સામાજિક નાટકોની પણ એમની કૃતિઓ છે જે રેડીયો ઉપર અને શાળાઓમાં રજૂ થઈ છે. સામાજિક નાટ્ય કૃતિઓમાં જેમનું લખાણ સર્વોપરી છે એવા નાટ્ય આલમનાં વિખ્યાત કવિ શ્રી. જામનના એ પુત્ર એટલે પિતાનો વારસો તો એમનામાં ઉતરે એ સ્વાભાવિકજ છે. શ્રી. જામનનું માર્ગ દર્શન મળ્યું, ઉત્તેજના મળી એટલે પછી તો સ્વતંત્ર કૃતિઓના એ સર્જક બન્યા અને નવલિકા, કાવ્યો પણ એમણે રચ્યાં. એમની કૃતિઓમાં સ્વાનુભવે મેળવેલા જ્ઞાનનું દર્શન થાય છે, જીવનને સ્પર્શતા પ્રસંગોનું યથેષ્ટ નિરૂપણ છે.

પરંતુ એટલાજ વાતાવરણમાં એમની દુનિયા સમાઈ જતી નહોતી. સંગીત પણ નાટકનુંજ એક અંગ છે અને એ વિભાગ તરફ પણ એમણે લક્ષ્ય પાડ્યું. સંગીત રત્ન શ્રી. પ્રો. મનહર ખર્વાડના એ શિષ્ય થયા અને ગાયનકલામાં પ્રવીણતા મેળવી. ક્રમશઃ વાદનમાં જલતરંગ, વાયોલીન અને તબલા પણ શિખ્યા. હારમોનીયમ ઉપર તો એમને પ્રથમથીજ ચાહ હતો અને કુદરતી જ્ઞાન હતું એટલે એમની નાળુક અંગુલિઓ હારમોનીયમ ઉપર કરતાંજ સાંભળનારને મુગ્ધ કરતી. એનું પ્રમાણ ‘યંગ ઇન્ડિયા આર્મોરિય રેકર્ડ’ ઉપર એમનાજ બંદન સૌ. શ્રી. પુષ્પાબ્દેન સંપતના ગરબાઓ અને ગીતો સાથે એમણે આપેલી તરજો અને વગાડેલા હારમોનીયમ ઉપરથી પડે છે.

સંગીતના વિવિધ ક્ષેત્રમાં પ્રવીણતા મેળવ્યા પછી એમણે ‘સંગીત કલા મંદિર’ ખોલ્યું અને ન્હાની વયમાંજ શિક્ષક તરીકેની નામના મેળવી. એ મંદિરમાં હજીયે કિસનભાઈના સ્વર અને આલાપનું ગુંજન થયા કરે છે. કાણ કહે છે કે કિસનભાઈ ગયા! નશ્વર દેહને છોડી દીધો પણ આત્મગુંજન તો અમર રહેવાનું અને જ્યારે યાદ કરીએ ત્યારે એ પ્રેમાળ મૂર્તિ, એ મધુર હાર્ય, એ સુકુમાર દેહલતા સદેહે દર્શન દેતી હોય એમ મનઃસૃષ્ટિમાં ખડી થવાની.

એ દેહક્ષતા ઉપર ફટલા પ્રહારો પડ્યા ! જીવલેણ વ્યાધિઓએ હુમલા કર્યા છતાં એમની શાન્તિ અવિચળ રહેતી, એમનું હાસ્ય અસ્ખલિત વહેતું. કે સ્થિત પ્રજા યોગી સમા એ પોતાના કાર્યો નિયમિતપણે કરે જતા. માટુંગા જૈન બોર્ડિંગમાં એ શિક્ષક હતા પણ હું તો કહું છું કે એમનું જીવન સંસારી જીવો માટે શિક્ષણરૂપ છે. બધા કહે “કિસનભાઈ ! એક સાથે ફટલી પ્રવૃત્તિઓ ઉપાડશો ?” પણ એક આછા હાસ્યમાં એમનો જવાબ સમાઈ જતો. એ હાસ્ય શું કહેતું ?

“હું તો થોડા વખતમાં ચાલ્યો જઈશ. એ પહેલાં મહારા આદર્શો ને સિદ્ધ કરી લઉં.”

અને એમનું જીવન ખરેખર આદર્શનીયજ હતું. કુટુંબ માટેની અપાર લાગણી, વડિલાની સેવા, પ્રત્યેક વિપયમાં અધકચડું નહિ પણ સંપૂર્ણ જ્ઞાન, સર્વ પ્રત્યેનો સમભાવ અને શાન્તિથી વીતારેલી એમની અતિમ ઘડિઓ કહી આપે છે કે બત્રીસ વર્ષની ન્હાની વયમાં પણ એમની પાછળ એમણે ધણા આદર્શ મૂક્યા છે. યોગબ્રહ્મ થયેલો આત્મા આ દેહમાં પ્રવેશી પોતાની કાર્યસિદ્ધિ કરી ગયો હોય એ કહું તો અતિશયોકિત નહિં જ ગણાય.

શ્રી. કૃષ્ણ સ્વરૂપમાં લીન થયેલા એ ‘કૃષ્ણ’ ને મહારી નમ્રભાવે અપાયેલી આ અંગલિ છે.

જનારાને

અંજલી આપનાર—

નરેત્રમદાસ સંપત.

કર્ષો જે સાથ જીવનમાં,

તજી જીવું તને રૂચું ?

વિયોગે બાળતા મૂકી,

દિલમાં ના તને ખુર્યું ?

હતો સંગાથ સ્વજનોનો,

હતો સહકાર પ્રિયજનનો,

સહુનો સાથ મૂકીને,

તજી જીવું તને રૂચું ?

બાનો પ્રેમ, મુજ મમતા,

પિતા બંધુને વિસાર્યા,

નિહાળી અશ્રુઓ નયને,

હૃદયે ના તને ખુર્યું ?

હયા ને પ્રેમની મૂર્તી,
 એવા ભાવની પ્રતિમા,

દ્રવ્યું ના દિલ અરે જરીયે,
 જવાનું કાં તને રૂચું ?

સવારે, સાંજને દિનભર,
 સ્મરણ તારા ન ભૂલાયે,

દિલાસો એ મૂકી જતાં,
 હૃદયે ના તને ખુશું ?

ન ધાયું 'તું' જુદા થાયું,
 ધડી જુદાઈની આવી,

સહી લેવું અરે અંતે,
 જે ભાવીને ખરે રૂચું.

માન અભિમાનને,

ક્રોધને ત્યાગીને

ઘશની વાંચનામાંજ વહેવું.

મૂકી શ્રદ્ધા અને

ભાવ સહુ ભક્તિના

જેમ રાખે પ્રભુ

તેમ રહેવું.

૨૪૮૨૬

વેણુનાદ

કાનુડા તારી વેણુ વાગી
ઝટ જાગી, પટ ભાગી, ઘર ત્યાગી
૨૬ લાગી—

સુર સુણાવી, દુર દુર તું
ફૂર બની કાં ભાગે
ઉર્મિઓ ઉરમાં દર્શનની
દિવ્ય નાદથી જાગે
બને રાગી, વિરાગી, અનુરાગી
૨૬ લાગી—

જમુના તટપર નટવરને, ના
ભાળી નિકુંજે ચાલી
વન ઉપવનમાં મધુસુદન વિણ
સદન સુના સૌ ખાલી
ધું દાસી, હું પ્યાસી, અલિલાષી
૨૬ લાગી—

જીવન ધન, તનમન અર્પણ કરી
નામની ધુન જગાવી
અંતર પટપર, ગીરધર નાચે,
અંસરી નાદ ગજાવી
એ તારી મુરારી, બલિહારી
૨૬ લાગી—

“જે ધર્મરત્નું મને હરપળે, સર્વ સ્થળે
રક્ષણ મળી રહ્યું છે તેથી હું વધુ
શુદ્ધ, વધુ પવિત્ર બની એની
ઝાંખી કાં ન કરી શકું?”

એવો

આત્મ વિશ્વાસ

મનુષ્યે

કેળવવો

જોઈએ.

અંસી બજવૈયો

વાંસળી વાગી છે આજ,
 હું વૃંદાવનમાં, રે મધુવનમાં—
 મીઠા મોહક મધુરા એ સુરમાં
 પ્રેમને ભક્તિ જગાવે મુજ ઉરમાં
 શોધવાને નીકળી છું કાજ—
 ભૂલાવે જાન ને સાન એ તાનમાં
 છાડ્યા મેં ખાન ને પાન એના ગાનમાં
 જગના પિસાર્યા મેં રૂઢી રીવાજ—
 ઢુંઢીને થાકી હું એકલી વનમાં
 ખલાવરી અંસી બનાવે મુજ મનમાં
 ભમતી ફરં ત્યાગી લોકલાજ—
 ભાળ્યો મેં દુરથી કહાન કનૈયો
 ઉરના ઉંડાણે એ અંસી બજવૈયો
 મેળવ્યો મેં આજ હૃદયરાજ—

નવ ગ્રહોમાં ચંદ્ર નાનો

હોવા છતાંયે

પોતાનું સ્થાન ઉચ્ચ

રાખી શકે છે

એની સાત્વિક, શાંત

મનોભાવનાને કારણે !

રસ જ્યોત

સચરાચરનાં તુંહી તુંહી વસે
 બ્રહ્મ રૂપ નિહાળી નમું હું નમું
 મુજ અંતરના અધિકાર ખૂણે
 પુંજ તેજના ભાળી નમું હું નમું—
 સત્ય સનાતન શાશ્વત છે
 એ સત્યની શોધે કરું હું કરું
 તુજ અવિચળ જલતા દીપકમાં
 પરવાનો બનીને મરું હું મરું—
 નવ 'કા' સમજે, નવ જીવનને
 અતિ આનંદમાં ગરકાવ બનું
 મુજ પાપ બળીને ખાખ થયા
 જગ જાણે રે હું બળું હું બળું—
 બીજમાં છે તરૂં, તરૂંમાં બી સમે
 જેમ ચંદ્રી સમે શશિમાં સમું
 નવચેતનની રસ લ્હાણુ લૂંટી
 મુજને તુજમાં હું સમાવી સમું—
 મુજ જીવનનું એ તિમિર ટળ્યું
 ઉડે ઉર એ તેજ પ્રકાશી રહ્યું
 એ પુંજ પ્રકાશ પ્રતિક સમા
 રસ જ્યોત રવિને નમું હું નમું—

અનેક

સામ્રાજ્યો

પર

હકુમત

અલાવનાર

રાજવી

પણ

સંભળેના

શિકાર

બનતાં

તેનો ગુલામ

થઈ રહે છે.

કર્મનિ પંથે

મજલ દર મજલ કાપી
 ક્યાં તું દોડતો ચાલ્યો ?
 ન નીરખ્યા વન અને ઉપવન
 કાં તું દોડતો ચાલ્યો ?
 જરા પથીક તું ધીમે જ
 જીવનનો થાક હો લાગે
 અનેરા કર્મના પંથે
 જવું છે દુર બહુ આધે .
 થાકીશ ના ! રે ! થાકીશ ના
 જડાયા કર્મ જીવ સાથે
 ન છૂટે એ, ન છૂટે તું
 કરવા સહુ એ નિજ હાથે
 ત્યાગીને ઉદાસીનતા
 ધરી ઉત્સાહ અંતરમાં
 છોડી દે જુડી મમતા
 મૂકી વિશ્વાસ ગીરધરમાં—

વ્યવહાર જગતમાં

સફળતાના સન્માન

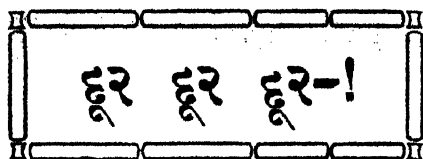
એમાં છે.

કારણ ?

ચાલબાજની ચતુરાઈ

અને વાકચાતુર્યની મુરલી પર

દુનિયા ડાલી રહી છે.

દૂર, દૂર, દૂર !

મારે જીવનું છે દૂર બહુ દૂર !
જ્યાં સુખના મિનારા

દુઃખ હરનારા

શાંતિ સદા દેનારા—

નેહના નીરની નદીઓ જ્યાં વહેતી,
અંતરની અલુદીડી ઉર્મિ કંઈ કહેતી
આનંદના ઉછળે જ્યાં

ઉરમાં પૂર, પૂર, પૂર—

જીવનની જ્યોત જ્યાં ઝળકી રહે હો
તેજના અંબાર ત્યાં પ્રસરી રહે હો
મહુ થાય મૃત્યુ

બને ના ફૂર, ફૂર, ફૂર—

જેવું

હિલ

ખોદું

તેને

જગત

માત્ર

ખોદું

જણાય.

એવું હિલ રાખશે નહિં.

મૃગજળ માયા

ભૂલીજા, ભૂલીજા, મનડા

માયાના મોહ નકામા

ઉડીજા, ઉડીજા, જીવડા

અંતે અનંતના વિસામા —ભૂલી

મૃગજળ ભાળી પ્યાસી માનવ ધસતા

જાણે અજાણે, સુખની લહાણે

મોહ જાળમાં ફસતા

પંથ વિકટ છે વસમા તું જા મા —ભૂલી

માયાની જાયામાં માનવ સદુ રાચે

ભોગી ભોગે, યોગી યોગે

નીજ ધૂનમાં નીત નાચે

જુદા જુદા જગમાં તું જા મા —ભૂલી

કેષ,

કલેશ ને

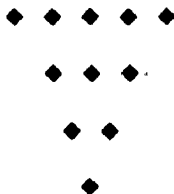
વિસારી

હૃદયની

નિર્મળતા

કેળવવી

એજ સાચું જીવન !

શોધીલે !

કાળતણી કરવત માથે

તો હિંમત હેયે શોધી લે

વાદળ આ ધનધોર છવાયા

રશ્મિ રવિના શોધીલે-

નિર્મળ ઝાકળ છુંદ મંદિ

કાષ્ટ પંકજ પ્યારા શોધીલે

મિથ્યા એ મૃગજળની ભીતર

નિર્મળ ઝરણાં શોધીલે-

વિશ્વની વાટે આવળીયામાં

પુષ્પ સુવાસીત ચૂંટીલે

વિષ હળાહળ જામ ભર્યા ત્યાં

અમૃત બિંદુ શોધીલે-

સંસ્કારી સ્ત્રીઓના

હિલ

અલંકારો માટે નહિ,

પતિના પ્રેમ માટે

તલસે છે !

કુદરતને....

કુદરત મા! માનવ તુજ ખોળે.

તું છે પાલન દાર.

તુંજ ઉગારે, તુંજ હો મારે,

તું છે તારણદાર

સૃષ્ટિની સર્જનદાર:-

જન્મ લઇ જનનિ ને ખોળે,

ઉછરે આજ સંસાર,

જનનિની પલુ તુંજ જનેતા

તું પ્રતિમા નિરધાર

એકજ તું આધાર:-

દેહ અંધારો, પૃથ્વી, પાણી,

વાયુ, તેજ, આકાશે,

પંચ તત્વના પુતળા મહીતે,

પ્રાણુ પુર્યા છે આશે

સમજે શક્તિનો કંઈ સાર:-

બુદ્ધિ વધતાં માનવ ભુલે,

તુજ શક્તિ આધાર,

નિજના જ્ઞાન વિજ્ઞાનને માને,

જગનો પ્રાણુધાર,

થાયે પણ કેડે અંધાર:-

જેણે

દેહ આપ્યો

તે

દાણો પણ આપશે

ધર માંડશે

તો

મહુસ્થાઈ પણ

આવશે.

વસંત

પાપા પગલે, ધીમા ડગલે,

વસંત આવી, ફુલડાં લાવી

છાબ ભરી ફુલડે, ફુલડે વધાવીએ-

રંગભેરંગી નવરંગ પુષ્પો,

વીણતાં, વીણતાં, ગણતાં, ગણતાં

છાબ ભરી ફુલડે, ફુલડે વધાવીએ-

કળીએ નીજરૂપ વિકાસે

પ્રસરે પરિમલ ચોપાસે

ગુંજે ભ્રમરો અભિલાષે

મન બહેલાવે, દીલ બહેકાવે

આશ હો અંગે, ઉર ઉમંગે

છાબ ભરી ફુલડે, ફુલડે વધાવીએ-

જીવનનું ધ્યેય

સદગુણનો

સરવાળો !

રોજમેળમાં

પુણ્ય
જમા

કરી

પાપ
ઉધારણે.

વર્ષા

લીલી વનરાજી આજ ડોલે, ચઢે ઝોલે,

નાચતી, રાચતી એ ડોલતી.

ગિરિરાજને શોભાવતી જો ડોલે, ચઢે ઝોલે,

નાચતી, રાચતી એ ડોલતી.

વર્ષાના વાયરા હો હોંસથી ઝીંકતી,

વરસતા વારી પર વારી જઈ ખીલતી,

આમંત્રે ઉરથી વૃક્ષરાજી એ ડોલે, ચઢે ઝોલે,

નાચતી, રાચતી એ ડોલતી.

મેંઘ આવી ધુમતા ચોપાસ તરે વૃંદમાં,

રાસ રચી રમતા એ ઉંચ ગિરિ કંદમાં,

સોળ શણગાર સજી કુદરત અહિં ડોલે, ચઢે ઝોલે,

નાચતી, રાચતી એ ડોલતી.

સંસારની

હાટડીમાંથી

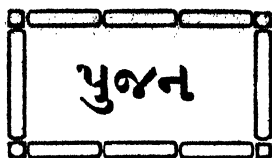
“ પુણ્ય ”

ખરીદશે।

કે “ પાપ ” ?

પાપ સોઘું છે

પુણ્ય મોઘું છે.

પુજનને કાળે, જાઉં મંદિરીયે આળે,

પુષ્પોના થાળ ભરી,

પુણું હું પ્રેમથી પરમેશને.

નવતમ નિત માગે, દીલ ડોલે અનુરાગે,

આશા ઊર સહજ ભરી,

પુણું હું પ્રેમથી પરમેશને.

નયનોમાં નેહ ભરી, ઉલ્લાસે દેહ ભરી,

વિનયું વિશ્વાસ ભરી,

પુણું હું પ્રેમથી પરમેશને.

જીવનનો સાથી મારો, દેળે સુકાની સારો,

જાઉં ભવ પાર તરી,

પુણું હું પ્રેમથી પરમેશને.

મેવા દીયે

મેવા મળે,

ફળ પુલ દઈ,

ફલ પુલ લે !

કળજીગ નહિ

કર જીગ આ,

આ હાથ દઈ

આ હાથ લે !

મોંઘી મહુલી

હળવે હળવે પગલાં ભરજો.

સખિ જીવન જલ જલકાય નહિં.

કાયાની મોંઘી મહુકા,

મદના ઘેને ઝૂટી જાય નહિં—

ભવ વગડે મારગ ન્યારા,

હુંપદના શુળ અકારા,

અનંત આશાની અટવીમાં.

હૈયું ત્યાં અટવાય નહિં—

ચમકે ચપળા સમ માયા,

મોહ વાદળ ધોર છવાયા,

મમતાનો મેહુલો વરસે,

શીલ ધર્મના ચીર બિંજાય નહિં—

રવિજ્ઞાનના તેજ સમાયા,

સહુ સહુના સ્થાને ધાયા,

વજ્ર મોક્ષ મહુલી દૂર રહી,

અજ્ઞાન અંધારે ચક્રાપે નહિં—

કોઈને સુધરવાનો

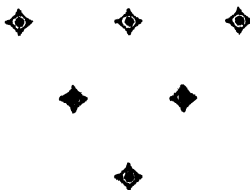
ફાંકો રાખવા કરતાં

એ કાર્ય પરમાત્માને

સોંપી દેવું

એ અભિમાન રહિત અને

શ્રદ્ધા યુક્ત કાર્ય છે

ગુંજન

મધુકર ગુંજે, કુમુદીને કુંજે,
કુંજ નિકુંજે રે-

પુષ્પના પુંજે, ગુંજન ગુંજે
કુંજ નિકુંજે રે-

અંબરમાં જો અંબરીય ઉગ્યો,
પંકને ભેદી પંકજ ખીલ્યો,

વસંત વ્હાણે મકરંદ મલાણે,
કુંજ નિકુંજે રે-

ઠાણે કારે કદી કમળનો,
પ્રેમે પુરાતો પ્રેમી પીમળનો,

અલિ અનુરાગે જીવન ત્યાગે,
કુંજ નિકુંજે રે-

ક્રોધ

સ્વભાવિક છે.

પણ

એ ક્રોધથી

હૃદયની

શાંતિ

ગુભાવતા

નહિ.

ઉપા

ઉપા એકલડી વરમાળ,
 લાવે હસી હસીને-
 ધારી કરમાં કુમકુમ થાળ,
 આવે હસી હસીને-
 ધીમી ધીમી પ્રકાશે,
 આવે પ્રિયકર પ્રભાકર પાસે,
 મીઠા પ્રીતલડીના પાન,
 પાયે હસી હસીને-
 સમણાં સેવી રાયે
 ઉર ઉર્મિ અનેરી નાયે,
 દીલના આંખલડીના લાવ,
 લાવે હસી હસીને-
 પ્રીતે પ્રિયકરને વધાવી,
 નિજના ઉજળા કરતી ભાવી,
 જીવન અર્પણ કરતી કાજ,
 ધાયે હસી હસીને-

દિલની

વેદના

દિલમાં

સમાવતા

શીખો

જ્યાં ત્યાં કહેતા

ફરવામાં કંઈ સાર નથી.

ઇશની સ્હાય

જીવનના જંગ જોઇ,

ડરશો ના કોઇ,

પગલાં ન પાછા માંડશો,

ઇશની સ્હાય મળશે.

પલટાતા રંગમાં,

પલટાશો કોઇના,

હામ ધરી હૈયાં સંભાળશો,

ઇશની સ્હાય મળશે.

માયાના મોહમાં,

પળ પળ સહુ નાચતા,

આશા બહુ સેવીને,

બ્રમણામાં રાચતા,

અંધારા ઓસરતા,

પથે પ્રકાશને મહાલશો-ઇશની.

જેને અન્યના

દોષ

જેવાની ટવ હોય

તેને પોતે દોષ રહિત

રહેવાની કાળજી

રાખવી જરૂરી છે.

સરવર તીરે....

હું ડગ ભરું ધીરે ધીરે,

સરવર તીરે, ધડુલી શીરે, ઉર અધિરે—

(મારી) ચુંદડી બીજે નીરે,

(મટુકી) છલકે ધીરે ધીરે—

આશ ભરી, ઉલ્લાસ ભરી,

મુજ અંતરમાં અભિલાષ ધરી— હું—

હસતી રમતી હું એકલડી નીત જાઉં,

આશ અનેરી ભરી અંતરે,

જળા ભરતાં મલકાઉં—

સરવરીયાને તીરે તીરે,

જાતી ધીરે ધીરે— હું—

૨૧

અન્ય

પ્રત્યે

તિરસ્કાર વૃત્તિથી

જુએ છે

તેને

સાત્ત્વિક

આનંદ

ઉદભવતો

નથી.

દીવ્ય પ્રેમ

ચાંદની ચંદ્ર સાથે રે,
 ચાલી ગઇ જોત જોતામાં,
 શશિ કલકિત જાણે રે,
 મ્હાલે તોયે દીવ્ય પ્રેમમાં-
 ચમકતી ચપળારે,
 પરાવે પ્રેમ વાદળમાં,
 ટુંક જીવન જાણેરે,
 મ્હાલે તોયે દીવ્ય પ્રેમમાં-
 ઉષા ધ્યાન ધરતીરે,
 ધ્યાન રવિ રાજમાં,
 કોયે બળતો જાણે રે,
 મ્હાલે તોયે દીવ્ય પ્રેમમાં-
 માનવ પ્રેમ જાણે ના,
 સ્નેહ સમાયો સ્વાર્થમાં,
 વિકારોમાં રાચે રે,
 એ સમજે ના દીવ્ય પ્રેમમાં-
 સ્નેહ સ્વાર્થ તત્વો જુદા,
 એક એકમાં બળતા ના,
 પ્રેમી પ્રભુ પિછાણે રે,
 વસે પ્રભુ સદા દીવ્ય પ્રેમમાં-

સ્વજનો પ્રત્યે

અંતરનો

રોષ ફર કરશે.

ક્ષમા દ્રષ્ટિ અને પ્રેમ ભાવે

એમના દોષો ભૂલી

સુખ શાંતિમાં

જીવન વિતાવવું

એ જ સાચો આનંદ !

પ્રભુની પ્રતિમા

અહા ! નાચતું આ બાળ, ચિંતા વિણ હસી કુદે.
 સમય છે એજ હસવાનો, બની મસ્તાન થઇ ફરતું :-
 રાચે મસ્ત મસ્તીમાં, સુખી એ માતની ગોદે,
 જગની ના ઉપાધિ કંઇ, સંતોષીએ નિજનંદે :-
 ન ખ્યાલો લાલ લાનીના, ન તો કંઇ સ્વાર્થ છે દીલમાં.
 વિકારોથી સદા વંચીત, ન કુળે મોહ માયામાં :-
 રૂદન ને હાસ્યની રમતો, રમાડીને સદા રમતો,
 રડીને એ રડાવે છે, હસતો એ હસાવીને :-
 ફરી ના સાંપડે કદીયે, એ બાલપણ વહી જશે,
 મૃદુતાની મૃત્તિસમ, પ્રભુની એ પ્રતિમા છે :-
 કરું સેવા સદા એની, એ અંતરની અભિલાષા,
 વંદન સહ વંદન હો, પ્રભુની એ પ્રતિમાને :-

પ્રકૃતિનું ઔષધ તો

પ્રભુ પાસે પણ નથી.

તો એવી પ્રતિકુળ

પ્રકૃતિના સ્નેહીને

હોષીત ગણી

કદી તિરસ્કાર

કરશે નહિ.

પ્રભુને

નયનમાં તું, હૃદયમાં તું,
 પ્રતિમા તારી દીક્ષમાં છે,
 રટણ તારું કરું નિશદીન,
 ભૂલી સૌ લાલ હાનીને:-
 ભણે શીલસુદ કરે પોકાર,
 નિરંજન તું નિરાકારી,
 ન તો કંઈ ભાવ બુદ્ધો છે,
 ઘડેલી મૂર્તિમાં મારી:-
 ભણે પાગલ કહે દુનિયા,
 ન તેની કંઈજ પરવા છે,
 એ મારી મસ્ત મસ્તીમાં,
 અરે તારીજ હસ્તી છે:-
 જીવન તારું બધું તારું,
 સદાયે હું ચે તારો છું,
 હૃદય ચીરી નિહાળી જો,
 તહીં તારીજ મૂર્તિ છે:-

અનુકુળતામાં તો

સૌ કોઈ આનંદ

મહાણી શકે !

ખરી ખુબી પ્રતિકુળ

વાતાવરણમાં રહી

સમતોલપણું

જાળવવામાં છે.

મારું મંદિર

મારે મંદિરે પધારો,

પ્રભુ, મંદિરે પધારો :-

અશ્રુ જળથી સ્નાન કરાવું,

શ્રદ્ધાના શ્રંગાર સજાવું,

ભક્તિ ભાવના પુષ્પ યજ્ઞાવું,

દીન ભક્તની અરજ સુણી,

મંદિરે પધારો—

જ્ઞાન ક્ષણ નૈવેદ્ય ધરાવું,

તન્મયતાનું વારિ પાવું,

શુદ્ધ સ્નેહ શૈયા બિછાવું,

વંદુ બહાલા ! શામળીયાળ,

મંદિરે પધારો—

સેવા ભાવે મદુલી સજાવું,

ત્યાગ તોરણથી શણગારું,

સત્યની સુવાસ ફેલાવું,

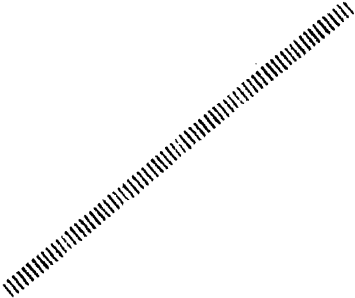
પ્રાર્થુ ! અતિથી આંગણે આવી.

મંદિરે પધારો—

કોઈનું ભલું થતું હોય તો

પોતાના ભાવિનો

ખ્યાલ પડતો મુકવો

સદભાગ્યની એવી

ઘડીઓ

કોઈ સદભાગીનેજ

સાંપડે છે.

માનવીને

મનવા ! રમતું રમવી મેલ,
 ઘડીબરનો આ ખેલ—
 મારું તારું મિથ્યા વદતાં,
 પોષે સ્વાર્થની વેલ,
 ક્ષપ કલેષના વારિ સીંચી,
 ઉગારવી મુશ્કેલ—
 પાશવતાના સમજ્યાં મેવી,
 અંધ બની કરી ગેલ,
 પવિત્રતાના પાઠો ભણતાં,
 ધોળે મનના મેલ—
 અહંભાવના તંતુ તારે,
 હું હું કરવું મેલ,
 શાણા સમજી ગોચાં ખાયે,
 ગુઢ ગહન ઉકેલ—

દેવના

દર્શને

મન

મસ્ત

બને

છે

ચરણારવિદ્યથી

ચિત આકર

બને છે.

જીવન

પ્રભુ જીવન તેં અર્પ્યું કાં, સુખ દુઃખ સાથ દીધાં કાં,
 ઘડી સુખ મોજની આપી, પછી દુઃખમાં રીખાવે કાં ?
 અરે ! ઉપાત જીવનમાં, શાંતિ સ્થાન શોધું ક્યાં,
 કલહના શંખ ફૂંકાતા, હૃદય ઉન્મત બનતું કાં ?
 સ્વાર્થ લોભ લાલચથી, ચલિતરે મન થાયે કાં,
 વિકારોના વિચારોથી, હૃદય મમ શાંતિ ખોયે કાં ?
 નીતિના બંધ બાંધેલા, યુવાની છે દિવાની કાં,
 ઝરણાં સ્નેહના વહતાંય, વારિ ખાઈ લાગે કાં ?
 અનેરા રંગે રંગાતું, જીવન ના એક રંગી કાં,
 સમયના સખ્ત સુસવાટે, દીલના ભાવ ડોલે કાં ?
 જીવન સંધ્યા થઈ પુરી, અધુરી આશ બાકી કાં,
 મૃગજળ સમ દિગ્ધે સૃષ્ટી, માયા મોહ બાકી કાં ?

દર્પણમાં

દેહ

નિરખશો.

આત્મા નહિ.

સૌંદર્ય

કયું સાઈ ?

દેહનું કે આત્માનું ?

આશ નિરાશા

આશ નિરાશા બંને બેનડી, માનવ જીવનમાં ગુંથાતી,
 લડતી ધર્માર્થિમાં બળતી, શોક્ય થઈ રે ! વેરજી બનતી :—
 વિદ્યુત વેગે આશા ચમકી, આંખલડી ધસારા કરતી.
 જ્ઞાન ભૂલેલાં દીલમાં રમતી, ચંચળ ચિત્તડા મનડાં હરતી :—
 સુખ શૈયામાં મસ્તી મચાવી, આનંદની રસ છોળ ઉછાળી,
 ભરમાવી બોળાં દીલડાંને, હસી હસાવી પળમાં ફગતી :—
 અશ્રુ સારે શોક્ય નિરાશા, માનવીને એ અણુગમતી,
 નિશ્વાસ દીસે અંતરમાં એના, નામ પ્રભુનું ઉચ્ચરતી :—
 માનવ જીવનમાંજ નિરાશા, ગળથુથી જ્યમ સાથ જડાઈ,
 સમજી ધસતા, ધસી ફસતા, રે ! આશ જનને સહુ જકડાઈ :—

તિથિ ગયે,

દેવપુજે,

ગંગા સ્નાને

કે

જમના પાને

વાસના

ટળતી

નથી.

ન્યાય

છુપા રૂઢન, છુપ્યાં હૃદયે, નયનમાં અશ્રુ ના,
મુખ પર હાસ્ય દેખાયે, હાસ્યોમાં આનંદ ના—
જવાળા દીલમાં સળગી, બુઝાવા સાધન ના,
બળીને ખાખ થાઉં તો, રૂઢન ક્રોધ કરશે ના—
અમારા દર્દ દીલના છે, દવા ક્રોધ દેશે ના,
ભલે મરીયે કે જીવીયે, શીકર ક્રોધ કરશે ના—
અપરાધી અમે પોતે, જગ સાફ કહેતું એ,
મુંગે મોઢે સહન કરશું, કદી ફરીયાદ કરશું ના—
ભલે અન્યાય જગ કરતું, છતાં લવલેશ ડરશું ના,
અમારા સત્ય પંથેથી, પાછાં ડગ ભરશું ના—

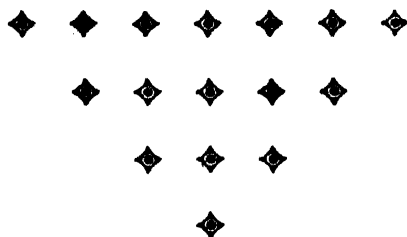
યુદ્ધમાં શત્રુને

સંહારવા શસ્ત્ર જોધએ

દ્વર્ગુણરૂપી દુશ્મનને

દૂર કરવા દેહદમન

જોધએ.

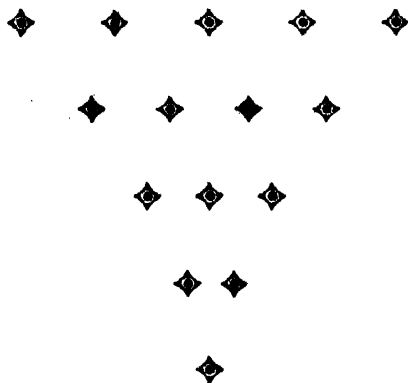
મન પંખી

મન માઈ પંખી બન્યું, જ્યાં ત્યાં ઉડી જાય,
 તરંગોના તરંગે એસી, મોજમાં મલકાય—
 પુરૂં હું આત્મ પીંજરમાં, તોડી છૂટી જાય,
 ફરી પકડતાં, નહાસી છૂટે, જ્યાં ત્યાં ઉડી જાય—
 પામર દ્રષ્ટિ, પામર સૃષ્ટિ, પામર મનની કાય,
 પામરતાની અવદશામાં, આથડતાં દુઃખી થાય—
 દુઃખી થાતાં દોડી આવે, મતિ અતિ મુંઝાય,
 રામ નામનું જાપ જપે, સુખમાં ભૂલી જાય—
 દ્રઢ થાવા વિનવું થાકી, શાંત ના એ થાય,
 પ્રભુ પ્રેમની દોરી બાંધુ, એકજ એ ઉપાય—

ઝાંઝવાના જળ

જેવાના હોય

પીવાના નહિં.

શોધું ક્યાં ?

મધુરી બંસરી તારી, બળવીને છુપાયો કાં,
 કરી ઘેલાં અમોને તું, રીઝાવીને રીખાવે કાં ?
 સુરીલા દીવ્ય એ નાદે, ભૂલાવ્યાં ભાન તેં શાને,
 અરે ઓ કુર કાયર થઇ, કરી ધાયલ તું નહાસે કાં ?
 તૃણાના તળ્યાં વસ્ત્રો, અલંકારો અનીતિના,
 મૂકી માયા અને મમતા, હવે દીલડાં દુભાવે કાં ?
 પ્રકૃત્ત્વ ચિત્તે કરાવ્યાં પાન, સુણાવ્યાં સુર બંસીના,
 બનાવ્યા બહાવરાં અમને, કરી પાગલ સતાવે કાં ?
 હુંડયા વન. અને ઉપવન, તરવર ને તપોવનમાં,
 સરિતા સાગરો શોધ્યાં, કહી દેને વસે છે ક્યાં ?
 કર્યા સર્વ મૃગીમાં, રહ્યાં ના ધામ કંઈ બાકી,
 હૃદયમાં તું છુપાયો જ્યાં, પછી તુજને હું શોધું ક્યાં ?

કોણ કોનું ?

જે સૌનો તેના સૌ.

પ્રારબ્ધ કે પુરૂષાર્થ ?

નશીબ નાચ નચાવે, દુનિયાને નાચ નચાવે,
આશ, નિરાશ, વિનાશ, નીત ધડી પળની,
રમત રચાવે—દુનિયાને૦

મહત્વાકાંક્ષી માનવ મદમાં, ઉંચ મિનારા ચણુતા,
પ્રબળ પુરૂષાર્થી ધારે નિજને, પ્રારબ્ધને ના ગણુતા,
મન મરતી એ મચાવે—દુનિયાને૦

પ્રારબ્ધને પરમેશ્વર જાણી, પ્રીત ધરી નીત પૂજતા,
યત્ન વિહોણા કર જોડી કે ' ભક્તિના ભાવે ભજતા,
માને દુઃખમા એજ બચાવે—

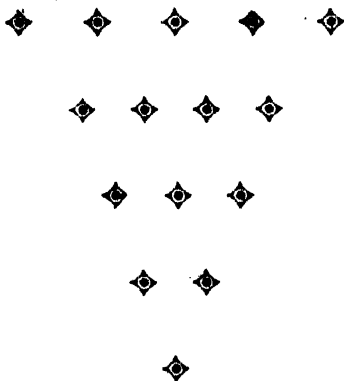
પ્રારબ્ધ કે પુરૂષાર્થ પ્રથમ છે, ગુદ ગહન ઉકેલ,
દાનાને શાણા મથતા પણ, સમજતા ના ખેલ,
જાળ અજબ બિછાવે—દુનિયાને૦

પ્રભુની પાઠશાળામાં

શીખી પાઠો પ્રભુતાના

લઘુતા ઉર ધારીને

પ્રભુતાને દીપાવી દે.

આપની યાદી

નજર મારી કરું ક્યાં ક્યાં,
 પગલાં મેં ભર્યા જ્યાં જ્યાં,
 તિમિર ટાળ્યું તમે ત્યાં ત્યાં,
 જળકે આપની યાદી-
 મુજ જીવનના પ્રદેશોમાં,
 પ્રગતિના પ્રવાસોમાં,
 ઉજળી દશ દિશાઓમાં,
 ભરી છે આપની યાદી-
 હતા મુજ રાહ બહુ ન્યારા,
 બન્યા રાહબર તમે પ્યારા,
 થયા સહુ દૂર અંધારા,
 ભૂલું ના આપની યાદી-
 હૃદય વિણા લઈ હાથે,
 મિલાવ્યા તાર સહુ સાથે,
 એ સ્વરના ગાન સંગાથે,
 હૃદયમાં આપની યાદી-

આજથી કોઈનું

બુરું બોલશે નહિ !

કોઈનું બુરું

સાંભળશે નહિ !

કોઈનું બુરું

જાશે નહિ !

વિદ્યુતને !

ક્યાં જાતી ! અજવાળા ભરી જગમાં,
 ચપળા ચમકી, ક્યાં જાતી ?
 ક્યાં ધાતી ? અંધારા હરી પળમાં,
 ચપળા ચમકી ક્યાં ધાતી ?
 મેઘ છવાયા આલસીયામાં, ઘોર ગર્જન ગાળે,
 તેજ છૂપાયા સૂર્ય શરીના, તુજ સર્જનને કાળે :
 સંતાતી છૂપાતી, ક્યાં જાતી ?—
 તેજ ભરી ભમતી રમતી તું, દૂર દૂર આકાશે,
 વેગ ભરી વિદ્યુત તું દોડે, ચલાવ કરી વાદળ દળ જોડે,
 પળ કંડે કાં નલાશે, મુંઝાતી, ગભરાતી ક્યાં જાતી ?—
 ઉખા ભરી, ચંચળ તું ચપળા,
 ક્ષણમાં જગને બાળે,
 જાતે અબળા પણ તું પ્રળા,
 કટાક્ષે આલ પ્રજાળે,
 ઉડી જાતી, મદમાતી ક્યાં જાતી ?

જ્ઞાનના

અભિમાનમાં

એ

માણસાઈ

બુલાય

તો

એ

જ્ઞાન

શા

અપતું ?

ભૂલનું મૂલ્ય

ભૂલોની ભૂલ ભૂલવણીમાં,
 ભૂલ નવોન નીત થાય છે,
 ભૂલતાં ને ગણતાં ફરી ફરી,
 જીવન આંક ભૂલાય છે :-
 ભૂલ જનોની ગળયુથી જયમ,
 સ્વભાવ સાથ જડાય છે,
 ભૂલે જે દ્રગ ખુલે તેના,
 અનુભવ નીત લેવાય છે :-
 આશાને અભિલાષા વધતાં,
 તૃપ્તી ના કદી થાય છે,
 સમયની બરબાદી કરતાં,
 મુરખા ના અચકાય છે :-
 સમયના મૂલ અમૂલજ જાણે,
 મૂલ્ય ખરું અંકાય છે,
 સમજે જે પળ પળ મોંઘી બહુ,
 જીવનમાં પંકાય છે :-

અન્યનો ઉદ્ધાર કરવા

ધરિયનારે,

હૃદયના ગુણો

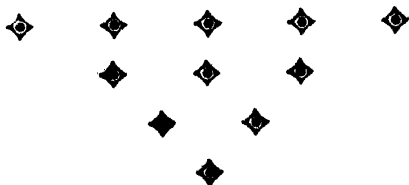
ખીલવવા ઘટે !

તેમાં

ગણતરી બાજીની

ખૂંચતી કાંકરીયો

ન રહેવી ભેધએ.

દીવાળી

આવી દીવાળી, આવી દીવાળી,

કાળી કાળી રાતલડીને,

દીવાથી ઉગ્મળી, ઉગ્મળી ઉગ્મળી—

દીપમાળા મૂકી મુજ ઘરને દીપાવું,

ઐઞસની ઉર્મિને ઉરથી વધાવું,

અંતર ઉલ્લાસ ભરી, પ્રકાશ કરી,

તિમિરને ટાળી—

સાથીયા પૂરીને, હું આંગણું ઓપાવું,

પુષ્પમાળા ગુંથી મુજ પારણું શોભાવું,

દીલમાં નિતવાસ કરી, સુવાસ ભરી,

ધન્ય દીવાળી—

નવ વર્ષના મંડાણુ કરી, હર્ષથી ઐ આવે,

નવ ચેતનની લહાણુ દધ, નવ આશ સાથ લાવે,

નુતન વિકાસ ભરી, અભિલાષ ધરી,

જીવન ઉગ્મળી—

મનુષ્ય માત્ર

દોષને પાત્ર છે !

અન્યના દોષ

જોવા પડેલાં

પોતાના પગ તળે

બળતી જવાળાનો

ખ્યાલ

પ્રથમ કરવો

એમાંજ ડહાપણ છે

શું લખું ?

ના હું હુંજ ને જાણું, ભયું શું એ હું માં છે,
અધૂરો આથડું જગમાં, ત્યાં હું શું લખું તું ને—
કહે શાસ્ત્રો પોકારીને, ભયું ખલાડ હું માં છે,
ભ્રમમાં હું ભ્રમિત થાતો, ત્યાં હું શું લખું તું ને—
જીવન અટવીમાં અટવાયો, ન દીશા એક સુઝે છે,
અંધારું થશે પળમાં, ત્યાં હું શું લખું તું ને—
જીવન પોથીના પાનાઓ, 'કા' 'કારા કા' અધૂરાં છે,
પૂરી ના લખી જાણું, ત્યાં હું શું લખું તું ને—
લખાયું ના ભલે કાંઈ, જરીના રંજ છે દીલમાં,
હૃદય તું વાંચી જાણે છે, ત્યાં હું શું લખું તું ને—

સમય

કોઈની પણ દરકાર

કર્યા વિના

ગાલ્યો જાય છે.

એનો કેવો ઉપયોગ

કરવો

એ મનુષ્યના

હાથમાં છે.

માયા

માયા મુજને કાં અટકાવે,
 કાં તલસાવે કાં લલચાવે,
 પ્રભુ દર્શનનો પ્યાસી છું હું,
 રે, મુજને તું કાં લલચાવે:-
 નખરાળી તું નખરાં કરતી,
 વિધ વિધ રૂપે આવી ફરતી,
 માનવના મનડાને હરતી,
 નાચીને તું વિશ્વ નચાવે:-
 ભોગીને બ્રમણમાં નાખે,
 રોગીને આશાઓ આપે,
 યોગીઓના યોગ ભૂલાવી,
 દીલમાં તું તોફાન મચાવે:-
 દેવી તુજને માત ગણું હું,
 તાતના દર્શન કાળ ફરું છું,
 મોહ ભરી મુશ્કેલીમાંથી,
 માડી વિણરે કાણુ બચાવે:-

સૌ સૌને

સ્થાને હોય

ત્યાંજ એ સારા !

પગરખાં

ગમે તેવા કિંમતી હોય

તોયે તેનું સ્થાન

ચરણોમાંજ.

એ મસ્તકે

મૂકાય નહિ.

એકલા જીવું !

એકલો જાને, એકલો જાને, એકલો જાને રે,
 એકલો આવ્યો, એકલા જીવું, ડરે તું જાને રે :—
 નવ માસ તું નરક ભોગવી રહ્યો આવ્યો રે,
 ચાર દીવસમાં ભૂલી સહુએ હસવા લાગ્યો રે :—
 હસતાં કંઈ છે માનવ, પળમાં માયામાં નાચે રે,
 નિજનું જોતાં પરનું ભૂલે રાગમાં રાચે રે :—
 લાગ્યો ન કંઈ, લઈ ના જીવું, લેવું શું અહિં રે,
 તું પણ પોતે તારો નથી ત્યાં તારું ન કંઈ રે :—
 વેર ઝેરથી ઝાલાઓને તેં કીધાં વેરી રે,
 અમૃત જેવા જીવનને તેં કીધું ઝેરી રે :—
 આંખ મિંચાતા સબંધ તુટે શરમ છુટી જાય,
 રાજ ન ચાલે તારું પછી સૌ બાંધે તારી કાય :—
 કાળની શેયા સળગે ત્યાં સૌ માટીમાં મળી જાય,
 સમય જતાં વિસરે વાતો કાણુ કાણું જગમાંય :—
 જ્યાંથી આવ્યો તે જીવું રાહ રવાનો બેલો થા,
 હાથે આપ્યું તે સાથે લઈને કરણી મેલી જા :—

દેહની

પવિત્રતા

સાથે

મનની

પવિત્રતા

પણ

કેળવવી

જોઈએ.

જવતાં કાઈ ન હારે

મરણ પછી જન આંસુ સારે,

મિથ્યા જીવ્યાં, જીવતાને ધિક્કારે—

પગલે પગલે દોષ દેખાડી,

કલેષાગ્નિ પ્રગટાવે

કટુ વેણથી અંતર ખાળી,

જીવનને સળગાવે—

ગુણગ્રાહી થાવું ઉચ્ચારે,

અવગુણના વિસારે

સમય જતાં રડી ગુણ સંભારે,

જીવતાં કાઈ ન હારે—

વડીલાને વાડે

ભલે સંતાનોને

સંહેણું પડે

તોપણ

જે સ્થાન માટે પ્રભુએ

એમને નિર્માણ કરેલ છે

તે સ્થાનનું યોગ્ય

સન્માન જાળવવું,

એ સંતાનોની

પવિત્ર ફરજ છે

અંતર દ્રષ્ટી ખોલ

માતા—

વીરા! તું જરી જગ, મુજ સાથે કંઈ ખોલ,
રે મુજ સાથે કંઈ ખોલ—

આપું જે કંઈ માગ, અંતર તારું ખોલ,
રે અંતર તારું ખોલ—

પુત્ર—

પુત્ર ના તારો રહ્યો છે, તું ફેકટ દુઃખી થાશે,
મિથ્યા માયા છોડી દે, એ અનંતમાં જળી જશે,
એ અનંત ને તું પુછ, શાને છે અખોલ,
એ શાને છે અખોલ—

સંસારી ઝગડા છોડી દે, સ્નેહ સાગરે સ્નાન કરી લે,
રાગદ્વેષ સહુને ત્યાગીને, પ્રેમ ધરી પ્રેમામૃત પીલે,
આંખ ઉઘાડી જગ, અંતર દ્રષ્ટી ખોલ,
તારી અંતર દ્રષ્ટી ખોલ—

યોગ્યતા પ્રરબ્ધને

આધીન છે.

ગમે તેવા પુરુષાર્થને

ન ગણકારતાં,

અયોગ્યને યોગ્ય તરીકે

ગણાવનાર પ્રરબ્ધ

આખરે પુરુષાર્થનો

પરાજય કરે છે.

જીવન સંગ્રામ

જીવન છે સંગ્રામ, જાંદા જીવન છે સંગ્રામ,
 ખટપટના અહિં ખેલ ખેલાતા, કાયરનું ના કામ--
 સત્રુદળનું જળ જગ વ્યાપે, ગાળે દશ દિશ ધામ,
 જીજીજીથી અંતર ગટ તોડે, લોભ ક્રોધ ને કામ--
 ધર્મ કર્મને નીતિ સામે, યુદ્ધ મયે અવિરામ,
 હાર જીતના પાસા પલટ, પળ પળના પરિણામ--
 જીત મળે ન ચળે વિજેતા, ગર્વે જની એકામ,
 અચળ વિજય વરે છે જીતે, હૈયે રમતો રામ--
 શત્રુના શસ્ત્રો ધારી, જો જીવ લડે નિષ્કામ,
 ભેદે રિપુ દળને અંતે, પહોંચે મુક્તિ ધામ--

સ્વપનમાં

સમજ્યો

હતો

કે

જીવન

એ સૌંદર્ય

છે !

બગીને

જોયું

ખરેખર

જીવન

એ

- કર્તવ્ય છે.

પેલે પાર

માનવી—

જીવું છે પેલે પાર, માછીડા! જીવું છે પેલે પાર—
સ્નેહિ સખંધી ઉભા કિનારે, ઉતારે કા' નવ પાર,
થા તું સુકાની મારો માછીડા, ભવાર્ણવ ભયકાર—

માછી—

સાગર જળ અગાધ છે ઉંડા, આશ અભાગી અસાર,
નાનકડી મારી ડોલતી નૈયા, સુઝે ન દિશા લગાર,
પંથીડા! કેમ પહોંચાડું હું પાર—

માનવી—

વિશ્વેશ્વરના વિશ્વ વિરાટે, કા' નવ તારણહાર,
શ્રદ્ધા મૂકી મેં તુજમાં માછીડા, ભલે કુબાડ કે તાર—

માછી—

માન અને મદ મોહ તરંગો, ઉછળે જોને અપાર
ભાગ્યવતો કાછ પાર પડે ત્યાં, અભાગી રૂખે હઝાર—

માનવી—

રાત અંધારી ને વાદળ છાયા, આશ અચળ નિરધાર,
જીવું મારે સુખ શાંતિ કાળે, જીવનને પેલે પાર—

સ્વજનો પ્રત્યે

બહારનો દેખાવ પુરતો

દંભી

વિવેક રાખવો

અને

અલગ રહી

જોખમદારીમાંથી

મુક્ત થવાના પ્રયાસો

કરવા એ

પુરૂષાર્થ નથી.

છે કે નહિં ?

નજરથી નિહાળી જો, દીલ તુજ સાફ છે કે નહિં ?

ઉંડે ઉંડે ઉકેલી જો, ઉરે કંઈ ઝાઘ છે કે નહિં ?

ભલો થઈને ભલાઈ કર, નીતિનું સુત્ર છે જગમાં,

હૃદયના કાઠ બીતરમાં છૂપી ખુરાઈ છે કે નહિં ?

વાણીમાં અમી ઝરતાં, નયને અશ્રુઓ વહેતાં,

ઉકેલી અશ્રુ બિંદુ જો, વિષમ ત્યાં વિષ છે કે નહિં ?

નિહાળી ઉજળા વસ્ત્રો, જગત પળભર ટૂંકાયે છે,

અપાઠી રાતના તરફર, જરા જો વીજ છે કે નહિં ?

સુબુધિ તેલ ખુટે ત્યાં, જીવનની જ્યોત ઝાંખી થઈ,

નયન મીઝી નિહાળી જો, અંતરે તેજ છે કે નહિં ?

કુપાત્રે

દાન અને ભલમનસાઇ

દેખાડવી વૃથા જાય છે

કારણ ?

નશુણો માનવ

ન પોતાનું ભલું કરે

કે કોઇનું થવા દે

આવો એક કુપાત્ર સાંપડતા

સુપાત્રને રુદાય રૂપ થવામાં

સંકોચ થાય,

એ સ્વભાવિક છે.

માટીની માયા

માટીની આ માયા,
માટીની છે કાયા,
માટીના સહુ પુતળા,
માટીમાંજ સમાયા:-
સાગરના તરંગો સમ એ,
તોફાને કંઈ ચડતાં,
જળ પિંદુ આભે ઈંદુને,
જેતાં જેમ ઉછળતા,
અંતે સાગરમાં એ સમાતા-
માનવના અભિમાન રહે ના,
મિથ્યા એ મલકાતા,
લક્ષ્મીને યૌવનના મદમાં,
ઉંચે જઈ પછડાતા,
આખર જીવન રંગ પલટાતા-

જીવનમાં

એક રંગી

રહેવું

અનેક

રંગી

જીવન

એ

દંભની

નિશાની

છે

જવન નૈયા

નૌકાં મારી ક્યાં અથડાશે,
 કહે ને ઓ ભગવાન !
 ભર દરીયે તોફાન તરંગે,
 ઉછળે ઓ ભગવાન !
 અગાધ જળ સાગરના બાસે,
 તારલીયા જખડે આકાશે,
 એકલડી હું ક્રોધ ન પામે,
 મજધારે નાવલડી ડોલે,
 શરણું દે ભગવાન—
 જવન નૈયા ઝોલે ચડતી,
 હતાશ હૈયામાં ભરતી,
 તું વિણુ નવ એ પાર ઉતરતી,
 હુબતી નૈયા, થા ખેવૈયા,
 તારણુ તું ભગવાન.

ધર્મી,

સદગુણી

કરતાં

દુર્ગુણોને

વધુ સ્પષ્ટ જોઈ

શકે છે.

કુસંપ અને કલેશને

જન્મ આપનાર

ધર્મી

માતા છતાં

મમતા વગરની !

કોને માટે ?

સ્વાર્થ બરી સરિતા વહેતી એ,
વાંકી ચુકી વસમી વાટે,
નિર્મળ નીર ના હોય નશીબે,
દંભ બરેલી દુનિયા માટે :-
પિતા પ્રેમથી પુત્રને પાળે,
માતા પણ મમતા દેખાડે,
કરતાં એ બદલાની આશે,
સેવા સઘળી સ્વાર્થ માટે :-
પતિ પત્નિના પ્રેમ નિહાળે,
બહેન ભાઈના ભાવને ભાળે,
સહુ સહુનું સંભાળે સઘળા,
કાણુ કરે ત્યાં કોને માટે ?

કલેશગિની જવાળા

સ્વયં પ્રજળે, ને

અન્યને પ્રજળે !

જે કુટુંબોમાં આવી

જવાળાઓ સદા

પ્રજળતી રહે છે,

તે ઘરના સુખ, શાંતિ, સંપ

સદાને માટે બળી ભરતી ભૂત

થાય છે.

આરોગ્ય

આરોગ્યના પાલન મહિં, વહે અધ્યાત્મિકતા,
 પાઠ, પુજા, ને ધર્મ ધ્યાને, રહેતી સદા પવિત્રતા :-
 કાયા રચી છે ઇશ્વરે, પંચતનું એ પૂતળું,
 ના પરમાત્મા બુદ્ધે વસે, મંદિર છે આત્માતણું :-
 પંડમાં બ્રહ્માંડ છે, પંડિત પોકારી રહ્યા,
 પ્રથમ બાણે પંડને, શાસ્ત્ર એ શીખવી ગયા :-
 પડ રીપુ હરાવવા, સર્વમ સખળ લગામ છે,
 મન પવિત્ર હોય ના, કાંઈક સહુ નકામ છે :-
 રોગીષ્ટ શરીરે મન કદી, સળળ શુદ્ધ ના હોય છે,
 રોગ એતો દેડ છે, અપવિત્ર નિત એ હોય છે :-
 મંદ વાડ હોય શરીરની, નક્કી દીસે મંદવાડથી,
 ગંદવાડ ભરાતી ઉદરમાં, જીભલડીના સ્વાદથી :-
 રસેન્દ્રીયને જીતવા, કમર કસવી હરપણે,
 સાચો યોગી એજ છે, પકવાન જોઈ ના ચળે :-
 આહાર વિહારના નિયમ તે, કળી કાળની તપસિધિ છે,
 આરોગ્યમાં સમતી સદા, જગતની સહુ રિધિ છે :-

ધરમાં

પડતી

ગરમીને

ટાળવા

દિવાલો

થોડીજ

તોડાય છે ?

દર્દીની વેદના

ના મારો પીચકારી, દાકતરજી રે,
 ના મારો પીચકારી—
 બે બે હોળી જોધ બિહાને,
 ત્રીજી સંતાપતી આવી,
 નીત નવા દાકતર ને હાથે,
 લાલ પીળા પાણી પધરાવી,
 કાયા બીજણી મારી—
 દેહ સાથે આ દર્દ, દવા, ને,
 દાકતરો રમતા મન ફાવે,
 દમતા પણ ન રોગ સમવતા,
 પૈસાનું પાણીજ કરાવે,
 કાણુ લે ઉચારી—
 જીલલડીને પક્ષ ના રાખી,
 શરીર ધસાતું જાય
 દોષ દાકતરને દેવો શાને,
 જ્યાં વ્યર્થ સહુ ઉપાય
 રહી મૃત્યુ જોકજ બારી—

શ્રેષ્ઠ કોણ ?

(દર્દી, દવા, ને દાકતરનો સંવાદ)

દર્દી દવાને દાકતરોની,
 અહિં સલા એક જામી છે,
 જંગ છતવા, મ્હાત કરવા,
 દલીલની ના ખામી છે:-
 સંખ્યામાં રે કોણ વધતા,
 નક્કી ના કંઈ થાય છે,
 અનેક દવા ને દર્દી લાખો,
 દાકતરો ઉભરાય છે:-

દર્દી:-

સર્વ વ્યાપક હું બધે,
 દુનિયામહીં પ્રસરી રહું.
 માનવ ના છે શ્રેષ્ઠ,
 એના રક્તમાં પણ હું વહું:-
 હું ભલે પડછંદ કાયા,
 મર્વ એનો ઉતરે,

મુજ સાથે બાથ બીડતાં,
રહેજમાં ના ઉગરે:-

દાકતરોની કતાર લાંબી,
દિન રાત ચાબ્યા કરે,

દવાના છો બાટલા,
ને ઇન્જેક્શનો માર્યા કરે:-

દવા ફેગટ સર્વ જાતી,
દદીના ઉઠી શકે,

મુંઝાય બિચારા દાકતરો,
ના દદી કંઈ જાણી શકે:-

દવા :-

હું ઉપયોગી છું બધે,
ઘર ઘર મંહી મુજ ઠામ છે,

બાળથી તે વૃદ્ધ સુધી,
સર્વ સાથે કામ છે:-

હકીમ, વૈદ્ય કે દાકતરો પર,
શ્રેષ્ઠતા સાબીત છે,

મારા વિના સહુ પાંગળા,
એજ મારી જીત છે:-

દદી, દદી દેનાવવા,
દવા માટે ઝંખતો,

માકેં શરણુ લીધાં થકી,
દર્દે જટ લાગી જતો :—

દવાવાળા કટક કમાતા,
લાખોના વેપારથી,

એકના દશ દામ લઈ,
મલકાય મુજ આધારથી :—

દાકતરે :—

દર્દે, દવાની દલીલોમાં,
સત્ય કંઈ છે ના ખરે,

ગર્વ કરીને લાપણોના,
વ્યર્થ બકવાદો કરે :—

શોધકાને જન્મદાતા,
કાણુ છે ના જાણતા,

પિતા સ્થાને દાકતરો છે,
માનવ એ પિછાણતા :—

ઉંમર વધે જેમ બાળકોની,
ગર્વમાં બહુ રાચતા,

મહત્તા વધી કોના થકી,
ના જાણતા, ધણું ગાજતા :—

“દાકતરોથી દર્દ વધતા,”
કહેવત એ પ્રચલીત છે,

પ્રસારી અમે ખંતથી,

ગુપ્ત અમારી રીત છે :-

દવાના મિશ્રણ થકી,

લાખો દવા ઉપજાવી છે,

દવાના પ્રચારની,

દાકતરોજ ચાવી છે :-

દશ દિશમાં બસ દાકતરોની,

કિર્તી બહુ ગવાય છે,

દેવ તુલ્ય માને સહુ,

અવનીચે પુજાય છે :-

સંવાદ ત્રિપુટીનો સૂણા,

બોલી ઉઠી ત્યાં જીભડી,

ના દર્દ, દવા, કે દાકતરો,

પણ સર્વમાં હું છું વડી :-

મારા થકી સહુ દર્દ છે,

ને દર્દ માટે સહુ દવા,

દવા માટે દાકતરો સહુ,

જીભને દેખે દુવા :-

જેમ વ્યવસાય વધારે

તેમ તેમાં દોષો પણ

વધારે મોટા હોય,

તેથી વ્યવસાય

કોઈ બંધ કરતું નથી

પણ

દોષો ટાળવાજ

પ્રયત્ન કરે છે.

વસમી વિદાય

વસમી વિદાય લાગે,

પુત્રી પીઞ્મરીયાં ત્યાગે :-

સાસરીયાને પંથે પડતાં, વાટડી સુતી લાગે,
મમતાળુ માતાના ઉરમાં, મુંઝવણો કંઈ જાગે :-
કાયાની છાયા સમ તનયા, દીઠે માત હરખતી,
દીકરી કાળે પ્રાણુ પાથરી, નયને આંસુ ભરતી,

બળતી વિયોગ આગે :-

અચપણ ઘડીપણ ના વિસરાયે, સગપણ રનેહે બાંધ્યા,
ભવરણ વાટે સુતા વળાવી, ઘડપણે દુઃખડાં વાધ્યા,

પેટ છતાંયે પરાધ લાગે :-

“ ગુણવંતી થઈને તું રહેજે, ગૃહિણી ધર્મ વિચારી,
પરને પોતાના કરી લેજે, પ્રીતિ દિલ વિસ્તારી,

કરવા પતિ પૂજન અનુરાગે ” :-

લગ્ન જીવનની

લહાણુ

ધમકી

યા

મારપીટથી

પતિને

પરાણે નમાવવામાં

કે

પતિના દોષ

બોધ

કંકાસ

કરવામાં

નથી.

પણ

પડ્યું પાનું સુધારી લેવું

એજ સાચી લહાણુ !

પ્રેમના બંધન

એક હતો પોપટ. એ પીંજરમાં હતો. એ માત્ર પીંજર નહોતું, પણ પ્રેમ પીંજર હતું. એ ધરના સર્વ માણસો એની પ્રત્યે અતિશય વ્હાલ રાખતા. સર્વે એની સાથે મીઠું મીઠું બોલતા, તાણું નીત નવું ખાવાનું આપતા.

એ અતિશય ખુશ રહેતો. કોઈ વખતે બારી પર ઉઠી આવતા એના મિત્રોને પોતાનો સંપૂર્ણ સંતોષ વ્યક્ત કરતો. “આ ધરના દરેક સાથે હું એટલો એકમય થઈ ગયો છું, કે મારે બહારની દુનિયાની પરવા નથી.” મિત્રો ટ્રાંઠિ ટ્રાંઠિ કરતા ઉઠી જતા.

એ વિચારતો કે બધા મારી પ્રત્યે આટ આટલો પ્રેમ રાખે છે, તો મારે પણ એમના પ્રત્યે એટલીજ ફરજ અદા કરવી રહી. ખીણું તો બિચારું શું કરી શકે? જે કોઈ નવું નવું પદાવે, તે તરત શીખી લઈ, એમને ખુશ કરતો. “રાધે શ્યામ-સીતારામ-ભજ જોવિંદ” એવું એવું તો કેટલુંયે શીખી ગયો !

દિવસો જવા લાગ્યા; મહિનાઓ વીત્યા; અને વર્ષોની પણ સંખ્યા ગણાવા લાગી. એના પ્રત્યે તો

સહુને એનો એજ-એવોને એવોજ-પ્રેમ કાયમ હતોઃ
એ પણ પોતાનું કાર્ય-કર્તવ્ય, કરજ ગણી કરે જતો !

ધરના માણસોમાં કુસંધ પેઠો. એ સહુ લડવા
લાગ્યા. પોપટ એ જોઈ, દુઃખી થતો; પણ બિચારે
શું કરી શકે ? અંદર અંદરના ઝગડા છતાં પોપટ પ્રત્યે
તે સહુને એવોજ જ્વાલ, અતિ સુક્ષ્મ લાગણી
સહુને હતી.

એક જણ પોપટને લાગણી દેખાડતો, ત્યારે
ખીંજનો જાણે લક્ક છીનવાઈ જતો હોય, એમ એ
અનુભવતો. અને ઝગડા થતા. ખીંજે એની સાથે પ્રેમ
ભરી રમત રમતો, તો ત્રીજે એ નહોતો સાડી શકતો-
અને ઝગડાનો જાણે કોઈ અંતજ ન હોય, તેમ ઝગડા
વધતા ચાલ્યા ! આ સર્વ પ્રકાર નિહાળી, બિચારે
પોપટ મુંઝાતો, અકળાતો ! પણ શું કરી શકે ?

એણે બોલવાનું છોડી દીધું, મૌન બની સર્વ ચર્ચા
જોઈ રહેતો, સાંભળી રહેતો. સહુ એના પ્રત્યે ખીંજ-
વાતા; એ જાણતો, અનુભવતો કે એ સર્વ ખીંજવાટમાં
માત્ર પ્રેમજ નીતરે છે. છતાંયે એ પ્રેમ એના હૃદયને
કાણુ જાણે કેમ સ્પર્શી નહોતો શકતો-ખીંજવાટની એને
અસર નહોતી ! એ પ્રેમની લાગણીથી પર, યોગી થયો
હતો, કે બુધ્ધિહીન મુદ બન્યો હતો. તે પણ એને

નહોતું સમજાતું ! એને ઉલ્લાસમાં આણવાના ધરના
 સર્વ માણસોના પ્રયત્નો, એને વધુ ઉદાસીન બનાવતા !
 સર્વના પ્રેમનો એ યોગ્ય જવાબ નહોતો વાળી શકતો,
 તેથી એ દુઃખી થતો; પણ પ્રેમના પરસ્પર વિરોધી
 તત્વો વચ્ચે એને જીવવું અકાઝં લાગતું, એ, એ કેમ
 સમજાવે ? કેને સમજાવે ?

ટ્રાંકિં ટ્રાંકિ કરતા, યથેચ્છ વિહાર કરતા એના
 મિત્રોને ઉંચે ગગનમાં નિહાળી રહેતો. પીંજરાના
 દરવાજા પર ધણીવાર નજર પડતી; ત્યાં પણ પ્રેમનું
 તાળું લગાવેલું હતું. પીંજરાના પ્રત્યેક સળીયા એના
 પર અતિ આલસ દેખાડતા ! નાનકડો જુલવા માટે
 મુકેલો દિવ્યકો પણ એને પ્રેમને જુલે જુલાવવા પ્રત્યેક
 પળે તત્પર રહેતો; છતાં એના જીવનમાં ઉલ્લાસ નહોતો—
 આનંદ નહોતો—શાંતિ નહોતી ! ધારે તોયે એ બંધન એ
 તોડી શકે એમ નહોતો. કારણ, એ પ્રેમના
 બંધન હતા !

ખિચારાના અંતિમ હડી પણ પ્રેમમાંજ વીતી !
 એ પ્રેમમાંજ વિલીન થયો ! પ્રેમના ઝગડા પાછળ
 મૃકનો ગયો !

લાલસા

ઝેળ

દુઃખ !

સંતોષમાં

સુખ છે !!

ધર્મ

શેભે છે

દયાથી !!!

